

דיני חוזים – פתרון עבודה מס' 1

שימו לב: מכיוון שזו עבודה ראשונה, לא הורדו נקודות על ציון סוגיות "שלא במקומן" (כמו למשל ציון סוגיות בעילה אחת במקום בעילה אחרת).
כל עוד הייתה התייחסות לסוגיות במסגרת התשובה, תוך יישום ראוי ומלא, התשובה התקבלה.

15. מי שהתקשר בחוזה עקב טעות שהיא תוצאת הטעיה שהטעהו הצד השני או אחר מטעמו, רשאי לבטל את החוזה; לענין זה, "הטעיה" - לרבות אי-גילויין של עובדות אשר לפי דין, לפי נוהג או לפי הנסיבות היה על הצד השני לגלותן. הטעיה

האם ניתן לטעון לפגם בכריתה בעילת 'הטעיה' על פי סעיף 15 לחוק החוזים?

א. חוזה – יסוד ראשון לקיומה של עילת הטעיה הוא קיומו של חוזה תקף. היה נדרש ליישם על פרטי המקרה ולא רק לציין כי זה אחד מיסודות העילה.

ב. טעות אופרטיבית (שאינה טעות בכדאיות העסקה) - מחשבה או אמונה של צד לחוזה שאינה תואמת את המציאות (שלה) ופעולה שננקטה מתוך הנחת המציאות המדומה. טעות זו יכולה להיות בעובדה או בדין.

אביאל טעה טעות שבעובדה: הסתמך על המודעה שפורסמה ע"י אלברט ("משגשג ובעל שם") וכן, על 5,000 הבקבוקים המובטחים כאשר הוא חתם על העסקה. כמו כן, התקבלו גם תשובות אחרות כל עוד הדיון היה רלבנטי.

ג. הטעיה שהטעה הצד שכנגד:

(1) קיומו של מסר טרום חוזי כוזב במעשה:

פרסום המודעה + ההבטחה לנתינת הבקבוקים

בונס: דיון קצר- לגייטימיות "פרסום מאדיר" ע"י רוכל בנוגע למרכולתו (שלה)

(2) ואו קיומו של מסר טרום חוזי כוזב במחדל:

אי גילוי עובדות שבדין או שהיה לגלות מכוח נוהג, נסיבות העניין (קיסטלינגר נ' אליה) וכן, שתיקה שאינה במקום.

נדרש לדון: אי גילוי על עסק מתחרה + האם היעדר ניסיונו העסקי של אביאל (עליו ידע אלברט) מהווה נסיבות מיוחדות (היקש מקיסטלינגר נ' אליה) + שתיקתה של ויואן בנוגע למכירת הבקבוקים (נכחה במעמד העסקה אך האם ידעה על הבטחתו של אלברט?).

חיוב הגילוי שבדין נובע בין היתר גם מסעיף 12 לחוק החוזים. יש להתייחס לכל המרכיבים לעיל תוך יישום מלא.

בונס: דיון בשאלה האם וויואן היא "אחר מטעמו" (נישואין, עסק משותף, ידיעה קונסטרוקטיבית. יחד עם זאת, תפקידה מוגדר ב"ייצור יין" בלבד).

ד. קשר סיבתי כפול (נטל ההוכחה על הטוען לפגם, כלומר אביאל, במבחן סובייקטיבי):

(1) קש"ס בין הטעות להטעיה:

קיימות שתי טעויות בעסקה: הצלחת העסק וקבלת הבקבוקים. בהתאם לאמור לעיל ברור כי קיים קש"ס.

(2) קש"ס בין הטעיה להתקשרות החוזית

יש לדון בשאלה האם החוזה היה נכרת ללא הצעת הבקבוקים. מחד גיסא, מדובר ב"חלומו של אביאל מאז ומתמיד" וכן, נכתב במפורש שהוא "נותן עדיפות לאלברט". מאידך גיסא, הבקבוקים מהווים הטבה כלכלית משמעותית והם שגרמו כנראה לאביאל לסגת מהמו"מ אשר ניהל במקביל ("אם כן, אפשר לחתום כבר מחר") ולכרות החוזה עם הזוג.

כאן נדרש לדון וליישם באופן ברור. על יישום חלקי הורדו נקודות.

ה. היקף הגילוי

- (1) חובת גילוי רחבה (השופט אשר): גילוי מצידו של אלברט על העסק המתחרה
  - (2) גישת ייזהר הקונה (השופט לנדוי): היה על אביאל לערוך סקר שוק
  - (3) גישתו הכלכלית של קרונמן: על מי ראוי להטיל את הגילוי (מונע הנזק הזול)
- נדרש ליישם את הגישות על עובדות המקרה. ציון הגישות ללא יישום נכון גרר הורדת נקודות.

1. **היסוד הנפשי של המטעה:** האם הייתה כוונה להטעות בזדון/חוסר תום לב. (שפיגלמן נ' צ'פניק) אן האם ניתן להטעות ברשלנות (גבראלה שלו) גם תשובות חלקיות שהתייחסו לסוגיה זו **תוך יישום נכון המראה על הבנה התקבלו, אך קיבלו ניקוד חלקי בהתאם.**

14. (א) מי שהתקשר בחוזה עקב טעות וניתן להניח שלולא הטעות לא היה מתקשר בחוזה והצד השני ידע או היה עליו לדעת על כך, רשאי לבטל את החוזה.
- (ב) מי שהתקשר בחוזה עקב טעות וניתן להניח שלולא הטעות לא היה מתקשר בחוזה והצד השני לא ידע ולא היה עליו לדעת על כך, רשאי בית המשפט, על פי בקשת הצד שטעה, לבטל את החוזה, אם ראה שמן הצדק לעשות זאת; עשה כן, רשאי בית המשפט לחייב את הצד שטעה בפיצויים בעד הנזק שנגרם לצד השני עקב כריתת החוזה.
- (ג) טעות אינה עילה לביטול החוזה לפי סעיף זה, אם ניתן לקיים את החוזה בתיקון הטעות והצד השני הודיע, לפני שבוטל החוזה, שהוא מוכן לעשות כן.
- (ד) "טעות", לענין סעיף זה וסעיף 15 - בין בעובדה ובין בחוק, להוציא טעות שאינה אלא בכדאיות העסקה.

טעות

הערה: עילת ההטעה ועילת הטעות "שלובות זו בזו" (ורבים מכסין אף עשו ניתוח משולב). לפיכך **הניקוד ניתן בהתאמה לדיונים שנעשו לעיל (לדוגמא, מי שניתח קשר סיבתי בהטעה באופן חסר וקיבל ניקוד חלקי על כך, ובמסגרת הדיון בעילת ה"טעות" הפנה לעיל או לא ערך דיון עצמאי ומלא, קיבל ניקוד חלקי בהתאם).**

האם ניתן לטעון לפגם בחוזה בעילת ה'טעות' לפי סעיף 14 לחוק החוזים?

- א. **קיומו של חוזה תקף: כפי שהוצג לגבי הטעה**
שימו לב: הדגש היה ליישם ולציין כי גם ב"טעות" נדרש חוזה תקף. מי שלא ציין זאת תחת עילת ה-"טעות" (אף אם ציין זאת תחת עילת ה"הטעיה") לא קיבל ניקוד על כך. כמו כן, היה צורך ליישם על עובדות המקרה הספציפי ולא באופן כללי.
- ב. **קיומה של טעות אופרטיבית (שאינה טעות בכדאיות העסקה): כפי שהוצג לגבי הטעה (ראו ההערה לעיל).**

- ג. **טעות יסודית**: טעות יסודית, חמורה ושורשית במבחן אובייקטיבי של האדם הסביר. כל דיון שכלל גם יישום ראוי התקבל. הדגש היה על יישום, וניקוד הורד על יישום חלקי.
- א. **קשר סיבתי (בין הטעות להתקשרות החוזית)**: כפי שהוצג לגבי הטעיה ובהתאם לכך (ראו ההערה לעיל).
- ב. **ידיעת הצד השני על הטעות**: ההבדל בין סעיף 14(א) לסעיף 14(ב) והנפקות לעניין הסעד (ביטול אוטונומי מול ביטול בידי בית המשפט).
- האם אלברט ידע או היה עליו לדעת על מכירת הבקבוקים ע"י ווייאן. מחד גיסא, אלברט הוא המנהל בפועל של העסק. מאידך גיסא, ווייאן היא שמכרה את הבקבוקים לגורם אחר. היה צורך ליישם ולא רק לציין כי "היה על אלברט לדעת" (הורד ניקוד על חוסר יישום). כמו כן, היה עליכם להתייחס באופן ברור להבדל בין הסעדים המופיעים ב-14(א) ו-14(ב).
- ג. **תיקון הטעות לפי סעיף 14(ג)**: נדרש דיון קצר בהתאם לחוק.

סייג: האם מדובר בטעות שהיא טעות שאינה אלא בכדאיות העסקה לפי סעיף 14(ד)?

- כמובן שאביאל ינסה להוכיח שלא מדובר בטעות בכדאיות העסקה בניגוד לאלברט ווייאן.
- א. **טעות ביחס לשווי הממכר (ספקטור נ' צרפתי)**: אלברט יטען שאביאל טעה בהערכת העסק והעסקה כולה. מנגד, אביאל יטען שתוספת הבקבוקים לעסקה העלתה את שווי העסקה בעיניו.
- ב. **טעות ביחס להתפתחות עתידית (טדסקי)**: דיון בשאלה האם פשיטת הרגל מהווה טעות ביחס להתפתחות עתידית?
- ג. **אלמנט הסיכון (פרידמן)**: דיון בשאלה האם אביאל לקח על עצמו סיכון הטמון ברכישת היקב ללא מחקר.
- בנוסף**: יש לשים לב שאם מדובר בהטעיה לטענת אביאל, המוטעה לא לקח את עצמו את הסיכון להיות מוטעה.
- גם כאן, היה צורך ליישם את הגישות על עובדות המקרה ולא רק לציין את הגישות. תשובות שלא יישמו באופן מלא, קיבלו ניקוד חלקי.

תום לב במשא ומתן לפי סעיף 12: חובה מן הדין או עילה עצמאית?

12. (א) במשא ומתן לקראת כריתתו של חוזה חייב אדם לנהוג בדרך מקובלת ובתום לב. (ב) צד שלא נהג בדרך מקובלת ולא בתום לב חייב לצד השני פיצויים בעד הנזק שנגרם לו עקב המשא ומתן או עקב כריתת החוזה, והוראות סעיפים 10, 13 ו-14 לחוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה), תשל"א-1970, יחולו בשינויים המחוייבים.

הדיון במסגרת תום לב משפיע על ניתוח כל המקרה ולכן נדרש דיון בו: כחלק מהמשא ומתן (וכתוצאה מכך- בשאלת חובת הגילוי מצידו של אלברט) וגם כחלק מהדיון בעילות עצמן והסעדים השונים. במסגרת הדיון בנוגע ל"תום לב" היה נדרש להתייחס למעורבותה של ווייאן בעסקה (האם גם היא נהגה שלא בתו"ל, האם בכלל חלק מהחוזה או לאו), לסעדים העולים מחוסר תו"ל וכן לגישות השונות בפסיקה ובספרות **תוך יישום**. בנוסף היה עליכם לציין כי עילת תום הלב הינה

עילת עצמאית ונפרדת מזו של פגם בכריתה (פס"ד גנז). ניקוד הורד על אי ציון אחד מהמרכיבים לעיל ו/או על יישום חסר וחלקי.

סעדים

אביאל יכול לפנות בדרכים הבאות:

- א. בקשה לביטול והשבה
  - ב. בקשה לקבלת שווי הבקבוקים (פיצויי קיום) – רק במידה והחווזה לא יבוטל עקב ההפרה.
    - היה נדרש לציין כי במקרה של ביטול החווזה עקב פגם בכריתה לא ניתן לקבל גם פיצויי קיום ("כפל פיצויים").
  - ג. בקשה לפיצויים בגין הפרת חובת תום לב.
  - ד. פיצויי הסתמכות (ככל והיו הוצאות לטובת קיום החווזה).
  - ה. היה נדרש לציין כי ניתן לקבל פיצויים מכוח הפרת תום הלב יחד עם ההשבה הנלווית לביטול.
- אי ציון אחד מהמרכיבים לעיל גרר הורדת נקודות.